

Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i. Na místě byl proveden krátký záchranný archeologický výzkum, který spolu s následným posouzením artefaktů a kosterních pozůstatků potvrdil dataci nálezů do období 2. světové války. Nalezené kosterní pozůstatky náležejí dle zbytků výstroje a výzbroje neznámému příslušníkovi Rudé armády, který zde padl nejspíš v nočních bojích ze 13. na 14. dubna 1945. Voják zemřel mezi 25. a 35. rokem života trpěl silnou kazivostí chrupu zcela bez známek odpovídajícího ošetření. Po starší zlomenině měl deformovaný a zkrácený levý bérec, musel výrazně kulhat. Nález byl ohlášen Ministerstvu obrany ČR.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

The grave of an unknown Red Army soldier who died in April 1945 was discovered during a metal detector survey in 'Nová remíza' field (Moravský Žižkov cadastral area, Břeclav District).

Jiří Kala

Nedvědice (k. ú. Pernštejn, okr. Brno-venkov)

Státní hrad Pernštejn, parc. č. 60, 287.

Vrcholný středověk – novověk. Hrad. Skupina/sít sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Brně.

Lokalizace: WGS-84: S1/2023–49.4521350N, 16.3164869E; S2/2023–49.4523836N, 16.3161033E

V srpnu 2023 provedla Archaia Brno z. ú. ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územní odborné pracoviště v Brně, dvě sondy v prostoru prvního předhradí hradu Pernštejna, při vnitřní patě severovýchodní hradební zdi (obr. 75). Cílem sond bylo prozkoumat charakter, dochování a mocnost archeologických terénů a ověřit podobu a stav dnes podzemní části hradebního zdiva, které trpí statickými poruchami.

Sonda S1/2023 se nacházela při vnitřní patě severovýchodní hradební zdi prvního nádvoří, v její jihovýchodní části, přibližně 20 m od brány vedoucí směrem k Nedvědici. Měla rozměry 2 × 1,4 m a dosáhla hloubky až 2,2 m od dnešního povrchu. V rámci sondy se podařilo zachytit následující situaci. Svrchní, cca 50 cm mocná vrstva byla tvořena záměrně přemístěnou ornici (s. j. 101), kdy se jednalo o úmyslně vzniklý zahradní horizont. Ke vzniku vrstvy mohlo dojít patrně v 18. či 19. století. Níže uložené vrstvy s. j. 102 a 103 o mocnosti cca 60 cm pak představují vyrovnávky vzniklé v poměrně širokém intervalu 17.–18. století. Povrch vrstvy s. j. 104 pak představuje úroveň pochozího povrchu v době po výstavbě tohoto úseku opevnění, tedy někdy v 2. polovině 16. století. Vrstva s. j. 105 v podstatě spolu s vrstvami 106 a 107 vznikly v době výstavby hradby, tedy asi v 1. polovině 16. století, a byla jimi vyrovnána úroveň u hradby a přikryta původní podzemní část zdiva. Podařilo se zachytit i tenkou vrstvu rozšlapané malty s. j. 108, která patrně představuje tzv. stavební úroveň k hradbě, tedy úroveň povrchu v době výstavby hradby. Na dně sondy bylo zachyceno silně navětralé skalní podloží (s. j. 100), tvořené místním svorem. V sondě bylo také odkryto zdivo severovýchodní hradby prvního předhradí. Tato hradební linie není dnes tvořená jednou konstrukcí, ale je výsledkem složitějšího stavebního vývoje. Úsek hradby, při kterém byla realizovaná sonda S1, vznikl patrně spolu s drobným

bastionem, jehož součástí je brána vedoucí směrem k Nedvědici. Charakteristickým prvkem zmíněného hradebního úseku jsou pro naše území netypické kalhotové střílny. Právě pod jednou z nich se nacházela sonda S1. Výše zmíněný pochozí horizont na povrchu vrstvy s. j. 104 představuje úroveň, ze které byly tyto střílny obsluhovány. Tehdejší pochozí povrch se tedy nachází cca 1 m pod dnešním povrchem terénu. Není vyloučeno, že se na místě původně nacházel ještě krytý ochoz či nějaký dřevěný chodníček.

Samotná hradba (s. j. 900) byla založena do navětralého podloží (s. j. 100), přičemž 60–100 cm vysoký předzáklad byl původně stavěn do otevřeného terénu a až posléze byl přisypán. Předzáklad oproti vlastní zdi předstupuje o cca 40–60 cm a patrně se snaží vyrovnat přirozené či druhotně vzniklé deprese ve skalním podloží. Samotné zdivo je kamenné, řádkované a lepené na kvalitní vápennou maltu. Ojedinele byla zachycena i původní úprava povrchu nadzemní části zdiva, jež byla opatřena pouze omítkou z roztírané malty. Nad samotnou sondou, tedy nad úrovní terénu, se nacházela jedna z kalhotových střílen. V její konstrukci jsou použity cihly, a to jak pro vlastní špalety střílny, tak v mladší zádívce. Ostatní cihly v dotčeném úseku hradby jsou výsledkem mladších oprav.

Sonda S2/2023 se nacházela také při vnitřní patě severovýchodní hradby prvního předhradí, ovšem při její severní části, přibližně 15 m jihovýchodně od budovy tzv. hájenky. Sonda měla rozměry 2,1 × 2 m a maximální dosažená hloubka činila 1,7 m. V rámci sondy se podařilo odhalit zdivo hradby s. j. 902, které do sondy oproti nadzemní části předstupovalo. Dnešní nadzemní zdivo totiž v tomto úseku vzniklo až ve 20. století a původně se zde nacházel plot a hradba samotná tvořila pouze taras. Koruna zdiva s. j. 902 a svrchní cca tři řádky byly vyzděny jiným způsobem než zbytek níže se nacházejícího zdiva. Líc byl mírně předsazen směrem k jihu. Navíc byly v koruně zdiva patrné dvě kapsy – výraznější na severozápadní straně, pouze velice mělká na jihovýchodě. Tyto kapsy snad sloužily pro uložení trámů (polštářů) pro prkennou podlahu blíže neznámé stavby. Stopy po těchto polštářích byly v podobě dvou žlábků patrné i v ploše sondy (zahluhovaly se do s. j. 110). Zbytek zdiva s. j. 902 byl odhalen pouze v malém úseku v jihovýchodní části sondy. Líc zdiva je silně vychýlený severovýchodním směrem, a to na 1,6 m výšky přibližně o 20 cm. Zdivo je převážně kamenné s ojedinělými zlomky cihel či prežů. Je pojeno na vápennou maltu a nepříliš kvalitně řádkováno. Svrchní cca 1 m líce zdiva byl patrně stavěn do volného prostoru. Spodní část byla možná již lita do výkopu, ale tyto partie zdi nebylo možné – vzhledem k dalším nalezeným konstrukcím – zkoumat. Vzhledem k charakteru zdiva je otázkou jeho stáří, zda jde o relikv upravené gotické hradby, nebo jde o mladší, znovu vystavěný úsek.

V sondě byly zjištěny i další archeologické situace. Kromě výše zmíněné prkenné podlahy, která byla součástí dosud neznámé stavby, byly zachyceny i další podlahové úrovně. Šlo o hliněnou podlahu interiéru s. j. 110, která se nachází cca 14 cm pod dnešním povrchem. Pod touto podlahou se nacházel relikv další prkenné podlahy, doložené opět ve formě žlabů pro polštáře (s. j. 904). Tato podlahy snad byla součástí stavby, která využívala i malou patku, patrně pro pilíř či poloslop s. j. 905, který byl přizděn k obvodové hradbě s. j. 902. Tyto výkopy byly zahroubeny do suťové planýrky s. j. 111. Pod touto vrstvou byly zachyceny další dvě zděné konstrukce. Prvně se jednalo o poslední dva řádky zdiva s. j. 907, které procházelo v ose severovýchod–jihozápad, tedy kolmo k hradbě. Zdivo bylo pojeno převážně na jíl a snad šlo o podezdívku pro nějakou lehčí stavbu. Zdivo s. j. 907 bylo patrně porušeno mladší konstrukcí s. j. 906. V tomto případě šlo o nároží zdiva zděného na vápennou maltu,

Obr. 75. Nedvědice. Státní hrad Pernštejn, sonda S2/2023. Zdiva odkrytá v rámci sondy: k hradbě (s. j. 902) přiložená patka (s. j. 905), níže pak zdiva s. j. 906 a 907. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 75. Nedvědice. Pernštejn Castle, test pit S2/2023. Walls uncovered in the test pit: a foundation (s. u. 905) attached to the wall (s. u. 902), with lower walls s. u. 906 and 907. Photo by Archaia Brno.

kdy se zachovaly opět pouze přibližně dva poslední řádky. Opět můžeme uvažovat, že zdivo souvisí s nějakou hospodářskou budovou v rámci předhradí. Obě konstrukce patrně zanikly někdy v raném novověku a dobu jejich vzniku či jejich rozsah a účel nelze z drobné sondy dovodit. Zajímavý je ovšem jejich vztah k hradbě s. j. 902, kde se zdá, jako by byla touto zdí porušena. Nicméně zda tomu tak opravdu bylo, nelze z drobné sondy rozhodnout. Právě pro nález četných zděných konstrukcí muselo být od dalšího výzkumu v sondě S2 upuštěno.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In 2013, two archaeological test pits (Fig. 75) were excavated in the first bailey of Pernštejn Castle (Nedvědice cadastral area, Brno-Country District). These test pits revealed a section of the castle wall that was constructed as early as the mid-16th century. They also uncovered previously unknown early modern, or perhaps even medieval, buildings.

Miroslav Dejmal

Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

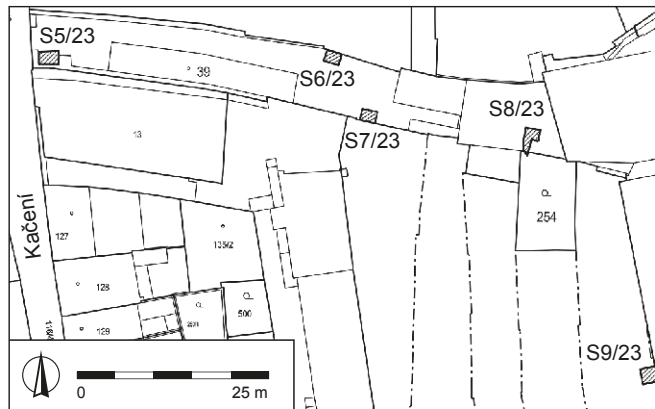
Ul. Denisova, Kačení, parc. č. 39, 455, 456, 459.

Středověk. Město. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.5964181N, 17.2550233E

Záchraný archeologický výzkum předcházející výstavbě nové budovy Středoevropského fóra Olomouc (dále jen SEFO) Muzea umění Olomouc, byl zahájen 15. března 2023 a přerušen z klimatických důvodů 30. listopadu 2023.

Záchraný archeologický výzkum v proluce v Denisově ulici v Olomouci, kde je plánována stavba SEFO, pokračoval po přerušení v roce 2016 v prostoru parkánu (Zatloukal 2017). Byly zde položeny tři sondy (S 5, S 7 a S 8/23) na vnější stranu hlavní městské hradby (obr. 76), které měly ověřit fyzický stav hradební zdi a její založení. Ve všech případech se podařilo v hloubce kolem tří metrů zjistit základovou spáru hradby. Hradební zeď

Obr. 76. Olomouc, ulice Denisova a Kačení. Umístění dokumentovaných sond. Kresba J. Grégr.

Fig. 76. Olomouc, Denisova and Kačení streets. Location of the test pits. Drawing by J. Grégr.

byla založena zpravidla do hliněné výplně starších objektů. V sondách S 7/23 a S 8/23 se podařilo objevit dvě stavební fáze městské hradby (obr. 77). Starší fázi můžeme zařadit do přemyslovského období (13. století) a mladší fázi do období lucemburského (14. století). Ve starším období se hradba, stavěná na svažitém terénu a jen mělce zahlabovaná, vyklonila na vnější stranu a s velkou pravděpodobností došlo k jejímu zřícení. Starší zdivo zůstalo zachováno přibližně do výšky jednoho metru a na takto vykloněném zdivu byla založena mladší hradební zeď. Obě fáze se mimo jiné vyznačují použitím odlišné malty.

Dále byla položena sonda S 6/23 na vnitřní stranu parkánové hradby (obr. 76), kde byla patrná zčásti zasypaná střílna v cihlovém zdivu. Tato sonda odhalila celou úzkou štěrbinovou střílnu

Obr. 77. Olomouc, ulice Denisova a Kačení. Dvě stavební fáze městské hradby. Foto R. Zatloukal.

Fig. 77. Olomouc, Denisova and Kačení streets. Two construction phases of the city wall. Photo by R. Zatloukal.